

МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра філософії та соціології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Б. В. Слющинський

«27» серпня 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НД 1.2.9 СОЦІОЛОГІЯ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН ТА ПОЛІТИКИ

Освітньо-професійна програма _____ Соціологія _____

спеціальність _____ 054 Соціологія _____

факультет _____ Історичний _____

2020-2021 рік

Робоча програма з навчальної дисципліни «Соціологія міжнародних відносин та політики» для студентів ОПП «Соціологія» спеціальності 054 Соціологія

Розробники:

Іванець Т. М., к.п.н., старший викладач кафедри філософії та соціології

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри філософії та соціології МДУ

Протокол від «27» серпня 2020 року № 1

Завідувач кафедри філософії та соціології

(підпис)

Б. В. Слющинський
(прізвище та ініціали)

© Іванець Т. М., 2020 рік
© МДУ, 2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів 4	Галузь знань: 05 «Соціальні і поведінкові науки»	Нормативна	
Модулів – 2	Освітньо-професійна програма «Соціологія» Спеціальність 054 Соціологія	Рік підготовки:	
Змістовних модулів – 2		4-й	
Індивідуальне науково-дослідницьке завдання за вибором студента		Семестр	
		1-й	
		Лекції	
		24 год.	8 год.
Загальна кількість годин – 120		Практичні, семінарські	
	24 год.	8 год.	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 4	Освітній рівень «Бакалавр»	Лабораторні	
		-	
		Самостійна робота	
		66 год.	80 год.
		Індивідуальні завдання	
6 год.	24 год.		
		Вид контролю: екзамен	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 48/72 год. (40/60%)

для заочної форми навчання – 16/104 годин (13/87%)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Соціологія міжнародних відносин та політики» є формування у здобувачів вищої освіти теоретичних та прикладних знань про особливості розвитку сучасної системи міжнародних відносин в умовах процесу їх соціалізації.

Серед **завдань** навчальної дисципліни можна виділити наступні:

- окреслити теоретичну базу соціології міжнародних відносин;
- дати визначення основним понятійним категоріям навчальної дисципліни, таким як «міжнародні відносин», «міжнародний порядок», «актор міжнародних відносин», «інтеграція», «глобалізація», «регіоналізація», «міжнародна безпека», «міжнародні конфлікти» тощо;
- охарактеризувати підходи до визначення, типологізації та етапів формування міжнародного порядку;
- проаналізувати існуючі підходи до визначення акторів та середовища міжнародних відносин;
- розглянути феномени «міжнародне право» та «міжнародна мораль»;
- дослідити особливості міжнародних процесів в сучасному світі: інтеграція, глобалізація, регіоналізація;
- виділити особливості формування системи міжнародної безпеки, підходи до структури загроз;
- проаналізувати особливості міжнародної співпраці та міжнародних конфліктів;
- визначити місце України в сучасній системі міжнародних відносин.

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі: Навчальна дисципліна «Соціологія міжнародних відносин та політики» призначена для здобувачів вищої освіти спеціальності 054 «Соціологія» та входить до циклу професійної підготовки. Курс пов'язаний із дисциплінами: політологія, етнополітологія, культурологія, глобалістика, конфліктологія, філософія.

Передумови для вивчення: опанування дисциплін загальної підготовки «Політологія», «Теорія соціальних змін та глобалізація», дисциплін професійної підготовки «Вступ до фаху», «Загальна соціологічна теорія», «Сучасні соціологічні теорії» та формування на основі їх вивчення необхідних навичок.

В результаті опанування дисципліни «Соціологія міжнародних відносин та політики» здобувачі вищої освіти повинні

знати:

- ключові понятійні категорії дисципліни;
- основні наукові школи соціології міжнародних відносин;
- періодизацію та особливості розвитку міжнародних відносин в сучасному світі;
- особливості процесів, які сьогодні відбуваються в сфері міжнародних відносин: інтеграція, глобалізація, регіоналізація;

- проблеми забезпечення безпеки в сучасному світі;
- характерні риси міжнародної співпраці та міжнародних конфліктів, ключові міжнародні конфлікти сучасності;
- місце України в сучасних міжнародних відносинах.

вміти:

- визначати мету, завдання, пріоритетні напрямки досліджень у соціології міжнародних відносин;
- самостійно розбиратися в подіях, що відбуваються на світовій арені, пояснювати причини багатоманітності і суперечливості інтерпретації одних і тих міжнародних подій і процесів різними теоретичними школами міжнародних відносин;
- аналізувати наукову літературу та джерела, узагальнювати та систематизувати отриману інформацію, застосовувати новітні комп'ютерні і телекомунікаційні технології в процесі пошуку та обробки інформації;
- використовувати основні методи, які характерні для соціології міжнародних відносин, та навички самостійного пошуку матеріалів, реферування, анотації наукової та методичної літератури;
- презентувати набуті знання, використовуючи різні форми та прийоми.

оволодіти навичками:

- оперування професійною термінологією предметної галузі;
- ідентифікації та оцінювання предметної проблематики;
- зіставлення та узагальнення матеріалу з опрацьованих наукових джерел;
- аналізу та прогнозування процесів в сфері міжнародних відносин.

Методика вивчення курсу для здобувачів вищої освіти спеціальності 054 «Соціологія» ґрунтується на єдності лекційних та семінарських занять, які передбачають вивчення теоретичного матеріалу та вирішення практичних ситуацій.

Підготовка до семінарських занять вимагає від здобувачів вищої освіти систематичного опрацювання лекційного матеріалу та рекомендованої літератури; підготування виступів, доповідей згідно з питаннями плану семінару; написання тез та аналітичних записок тощо.

Семінарські заняття з курсу забезпечують закріплення теоретичних знань та сприяють розвитку у здобувачів вищої освіти здатності до самонавчання та самовдосконалення.

Вивчення навчальної дисципліни сприяє:

- формуванню загальних компетентностей випускника (КЗ-4; КЗ-6; КЗ-9);
- формуванню спеціальних (фахових, предметних) компетентностей (КП-3; КП-5; КП-6; КП-7);
- отриманню результатів навчання (РН-3; РН-15).

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ОСНОВНІ ПОНЯТІЙНІ КАТЕГОРІЇ СОЦІОЛОГІЇ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Тема 1. Соціологія міжнародних відносин як теоретична дисципліна.

Об'єкт та предмет соціології міжнародних відносин, її місце в системі соціальних наук Особливості формування та перспективи розвитку соціології міжнародних відносин. Інституалізація соціології міжнародних відносин. Французька соціологічна школа міжнародних відносин. Р. Арон. М. Мерль. Соціологія війни Г. Бутуля. Соціологія миру Й. Галтунга. Англійська соціологічна школа міжнародних відносин. М. Уайт. Х. Булл. Копенгагенська школа міжнародних відносин та теорія сек'юризації. Б. Бузан. О. Вейвер. Р. Доуті. Конструктивістський підхід у соціології міжнародних відносин. А. Вендт. Сучасні перспективи розвитку соціології міжнародних відносин.

Основні методи дослідження в соціології міжнародних відносин. Загальнонаукові методи: системний підхід, моделювання. Аналітичні методи: контент-аналіз, івент-аналіз, метод когнітивного картування, метод індикаторів, статистичний аналіз. Методи збору первинної інформації: спостереження, ситуативні ігри, анкетування, інтерв'ю, експертне опитування, експерта нарада, вивчення документів, порівняння, експеримент. Прогнозові методи: дельфійський метод та метод побудови сценаріїв.

«Міжнародні відносини» як ключова понятійна категорія соціології міжнародних відносин. Її кореляція з поняттям «міжнародна політика», «світова політика», «зовнішня політика».

Тема 2. Теоретичні засади соціології міжнародних відносин.

Класичні теорії міжнародних відносин. Політичний реалізм. Реалістичний підхід Фукідіда та Полібія. Праці Н. Макіавелі як підґрунтя для формування політичного реалізму. «Левіафан» Т. Гоббса. Баланс сил у концепціях лорда Болінброка, Е. де Ваттель, Д. Юма. Війна у творчості К. фон Клаузевиця. Оформлення політичного реалізму як теорії у 30-ті роки ХХ століття. Соціоантропічна концепція Р. Нібура. Дослідження Е. Карра. Г. Моргентау та його робота «Політика серед націй» (1948). Шість принципів політичного реалізму. Дж. Кеннан. Г. Кіссінджер.

Політичний лібералізм (ідеалізм). Роздуми про форми політичного правління та їхній зв'язок з зовнішньою політикою у працях Платона. Ідеальна держава Аристотеля. Т. Аквінський та концепція справедливої війни. Концепція вічного миру П. Дюбуа, аббат Сент П'єр, Ж.-Ж. Руссо. Пріоритет прав людини у Ф. Вітторія. Концепція міжнародного права Г. Гроція. Ідея обмеження використання сили в міжнародних відносинах Дж. Бентама. Ліберальний ідеалізм І. Канта. Практичне втілення ідеалізму в міжнародних відносинах. Ліга націй. 14 пунктів В. Вільсона.

Марксистська парадигма в теорії міжнародних відносин. К. Макс. Ф. Енгельс. Ідея залежності суспільні відносини від економічних інтересів класів. Формації. Класова боротьба та пролетарська революція. Концепція імперіалізму у В. Леніна. Диктатура пролетаріату.

Геополітичні теорії міжнародних відносин. Політична географія Ф. Ратцеля. Геополітичні погляди К. Хаусхофера. Концепція Хартленду Х. Маккіндера. Теорія морської могутності А. Мэхэн. Концепція Римленду Н. Спайкмен

Модерністські теорії міжнародних відносин (кінець 50-х – початок 60-х років ХХ століття). Школа системного аналізу міжнародних відносин або теорії міжнародних систем (Ч. Маклеланд, М. Каплан, Р. Розенкранц, С. Хоффман). Теорії зовнішньої політики (Дж. Модельскі, Дж. Розенау). Теорії міжнародної інтеграції. Школа функціоналізму (Д. Мітрані). Школа федералізму. Школа неофункціоналізму (Е. Хаас, К. Дойч, Т. Етціоні, А. Маршаль). Теорії міжнародного конфлікту (А. Рапопорт, К. Райт). Теорії міжнародного суспільства. Теорія міжнародного еквілібріуму (рівноваги) Дж. Ліскі. Теорія взаємозалежності (О. Янг, Г. Спіро). Теорія факторів (теорія поля) К. Райта. Теорія прийняття рішень (Р. Снайдер). Теорія ігор (Дж. фон Нейман, О. Моргенштерн).

Неокласичні теорії міжнародних відносин. Неореалізм. К. Уолтс, Р. Гилпін, Б. Бузан. Неолібералізм. Р. Кохейн, Дж. Най. Транснаціоналізм. Теорія комплексної взаємозалежності. Теорія міжнародних режимів. Теорія демократичного світу. Неомарксизм. Теорія залежності А. Франка. Світ-системна теорія І. Валлерстайна.

Основні напрямки розвитку теорії міжнародних відносин після холодної війни. Конструктивізм та постмодернізм. «Кінець історії» Ф. Фукуяма. «Зіткнення цивілізацій» С. Хантингтона. «Велика шахівниця» З. Бжезинського. Екологічний та феміністичний напрямки в міжнародних відносинах.

Тема 3. Міжнародний порядок: підходи до визначення, актори та середовище.

Категорії «міжнародна система» (система міжнародних відносин) та «міжнародний порядок». Співвідношення понять «міжнародний порядок» та «світовий порядок». Реалістичний, конструктивістський та інституціональний підходи до розуміння міжнародного порядку. Поняття «актор міжнародних відносин»: широкий та вузький підхід. Підходи до визначення акторів міжнародних відносин в рамках основних наукових шкіл. Держава як провідний та універсальний актор міжнародних відносин. Класифікація держав. Міжнародні міжурядові організації: історія виникнення, типологія, основні ознаки та функції. Міжнародні неурядові організації: визначення, підходи до розуміння, основні функції. Транснаціональні корпорації в системі міжнародних відносин. Особистість як актор міжнародних відносин. Нетрадиційні (нові) актори міжнародних відносин: міста, внутрішньодержавні регіони, транснаціональні злочинні

угруповання тощо. Поняття «середовище міжнародних відносин». Внутрішнє та зовнішнє середовище міжнародних відносин. Соціальне середовище. Цивілізаційні теорії. Позасоціальне середовище. Геополітичні теорії. Основні закономірності розвитку та функціонування міжнародних систем. Історичні типи міжнародних систем (міжнародного порядку). Довестфальський період (до 1648 р.). Вестфальська система (1648 – 1815 рр.). Віденська система або Європейський концерт (1815 – 1914 рр.) Версальсько-Вашингтонська система (1919 – 1939 рр.). Ялтинсько-Потсдамська система (1945 – 1991 рр.). Основні тенденції розвитку міжнародних відносин після краху біполярної системи (1991 р.). Новий міжнародний порядок: особливості, проблеми та перспективи.

Тема 4. Право та мораль як регулятори міжнародних відносин.

Міжнародне право: поняття, історія формування, концептуальні засади. Статут ООН як підґрунтя для формування універсальної системи міжнародного права. Основні принципи міжнародного права. Підходи до розуміння міжнародної моралі. Моральні норми в міжнародних відносин. Проблеми співвідношення міжнародного права та міжнародної моралі.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Тема 5. Міжнародні процеси: інтеграція, глобалізація, регіоналізація.

Поняття «міжнародна інтеграція». Основні теоретичні концепції. Принципи та форми інтеграції. Економічна інтеграція. Політична інтеграція. Правова інтеграція. Культурна інтеграція. Інтеграція в галузі освіти. Особливості розвитку інтеграційних процесів в різних куточках світу. Сучасні інтеграційні об'єднання. ЄС. НАФТА. МЕРКОСУР. ОАЄ (Організація африканської єдності). АФ (Африканський союз). АСЕАН. Ліга арабських країн. СНД. ГУАМ.

Теоретичні підходи до визначення поняття «глобалізація». Причини виникнення та етапи розвитку глобалізації. Характерні ознаки глобалізації. Прояви глобалізації та тенденції, що характеризують її розвиток на сучасному етапі. Глобальні проблеми. Позитивні та негативні наслідки глобалізації. Антиглобалізм: причини та передумови виникнення. Основні цілі та форми антиглобалістського руху.

Поняття «регіон» в міжнародних відносинах. Регіоналізація як феномен розвитку системи міжнародних відносин. Форми регіоналізації. Передумови виникнення регіоналізму. Типи та напрямки регіоналізму

Тема 6. Міжнародна безпека.

Поняття «міжнародна безпека». Співвідношення міжнародної та національної безпеки. Вузький та широкий підхід до розуміння міжнародної

безпеки. Об'єкти та суб'єкти безпеки. Фактори ефективності системи міжнародної безпеки. Принципи міжнародної безпеки. Основні концепції безпеки. Національна безпека. Колективна оборона. Колективна безпека. Кооперативна безпека. Всеосяжна безпека. Людська безпека. Поняття «м'якої» та «жорсткої» сили. «Розумна сила». Поняття «загроза безпеці». Структура загроз. Класифікація загроз. Нетрадиційні загрози. «Жорсткі» (hard security threats) та «м'які» (soft security threats) загрози.

Тема 7. Міжнародна співпраця та міжнародні конфлікти

Поняття «міжнародна співпраця». Форми міжнародної співпраці. Двостороння та багатостороння співпраця. Інтеграція як форма міжнародної співпраці. Роль міжнародних інститутів в розбудові міжнародної співпраці. Дипломатія як традиційний механізм міжнародної співпраці.

Поняття «міжнародний конфлікт». Основні теоретичні підходи до міжнародних конфліктів. Причини виникнення міжнародних конфліктів. Структура конфліктів. Шляхи їх вирішення. Типологія міжнародних конфліктів. Економічні та торговельні конфлікти. Основні міжнародні конфлікти в сучасному світі. Косовський конфлікт. Близькосхідний конфлікт. Пridністровський конфлікт. Конфлікт в Іраку. Конфлікт в Кашмірі. Конфлікт в Абхазії та Південній Осетії.

Тема 8. Україна в системі міжнародних відносин.

Принципи, завдання та основні напрямки зовнішньої політики України. Зовнішньополітична доктрина України. Особливості членства України в міжнародних організаціях. Інтеграційний курс України до європейських та євроатлантичних структур. Українсько-російський конфлікт на Сході України.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	л	інд	с.р		л	с	л	інд	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади та основні понятійні категорії соціології міжнародних відносин												
<i>Тема 1.</i> Соціологія міжнародних відносин як теоретична дисципліна.	14	4	2	-	-	8	12	2	2	-	-	10
<i>Тема 2.</i> Теоретичні засади соціології міжнародних відносин.	16	4	2	-	-	8	12			-	-	10
<i>Тема 3.</i> Міжнародний порядок: підходи до визначення, актори та середовище.	14	2	4	-	-	8	12	2	2	-	-	10
<i>Тема 4.</i> Право та мораль як регулятори міжнародних відносин.	12	2	4	-	-	8	12			-	-	10
Разом за змістовим модулем 1	56	12	12	-	-	32	48	4	4	-	-	40
Змістовий модуль 2. Основні тенденції розвитку міжнародних відносин на сучасному етапі												
<i>Тема 5.</i> Міжнародні процеси: інтеграція, глобалізація, регіоналізація	18	4	4	-	-	8	12	2	2	-	-	10
<i>Тема 6.</i> Міжнародна безпека	14	4	2	-	-	8	12			-	-	10
<i>Тема 7.</i> Міжнародна співпраця та міжнародні конфлікти	12	2	2	-	-	8	12	2	2	-	-	10
<i>Тема 8.</i> Україна в системі міжнародних відносин	12	2	4	-	-	8	12			-	-	10
Разом за змістовим модулем 2	56	12	12	-	-	32	48	4	4	-	-	40
ІНДЗ	8	-	-	-	8	-	24	-	-	-	24	
Усього годин	120	24	24	-	8	64	120	8	8	-	24	80

5. Теми семінарських занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Понятійна категорія «національний інтерес» у соціології міжнародних відносин.	2	2
2.	Сучасні теорії розвитку міжнародних відносин	2	
3.	Геополітичні теорії міжнародних відносин	2	2
4.	Цивілізаційні теорії міжнародних відносин	2	
5.	Право та мораль як регулятори міжнародних відносин	4	
6.	Інтеграційні об'єднання в сучасному світі	4	2
7.	Публічна дипломатія	2	
8.	Міжнародні конфлікти в сучасному світі	2	2
9.	Зовнішня політика України: особливості розвитку та пріоритетні напрямки	4	
Всього:		24	8

6. Самостійна робота

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Особливості проведення емпіричних соціологічних досліджень в міжнародних відносинах	8	10
2.	Постмодерністські теорії міжнародних відносин	8	10
3.	Поствестфальська система міжнародних відносин	8	10
4.	Роль особистості в сучасних міжнародних відносинах	8	10
5.	Глобалізація у сфері освіти	8	10
6.	Структура загроз у Східній Європі	8	10
7.	Стратегії вирішення міжнародних конфліктів	8	10
8.	Україна на шляху до євроінтеграції	8	10
Всього:		64	80

Самостійна робота над навчальним матеріалом передбачає:

- опрацювання лекційного матеріалу при підготовці до семінарських занять;
- опрацювання теоретичних і практичних питань з навчальної дисципліни.

Мета самостійної роботи – опрацювати додаткову інформацію з теоретичних питань, розглянутих на лекціях, що дозволяє отримати додаткові знання у поєднанні з аудиторним навчанням.

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання, яке є невід’ємною формою набуття нових знань та навичок з курсу «Соціологія міжнародних відносин та політики» та вагомою частиною самостійної роботи студента над матеріалами курсу, передбачає написання аналітичної записки з обраної теми та захист її основних положень.

Контроль за виконанням ІНДЗ здійснюється на індивідуальному занятті у зазначеній формі. Виконання студентом ІНДЗ є обов’язковою умовою оцінювання його успішності з освоєння курсу.

8. Методи навчання

При викладанні дисципліни застосовуються словесні, наочні та практичні методи навчання. Словесні і наочні використовуються під час лекцій, практичні – при проведенні семінарських занять.

Під час проведення лекцій використовуються такі словесні методи як розповідь, пояснення та наочні методи: ілюстрація, демонстрація.

Вивчення дисципліни передбачає виконання та демонстрацію індивідуальних письмових і усних завдань, консультації, підготовку повідомлень.

9. Критерії оцінювання

Основними критеріями оцінювання участі студента у *семінарському занятті* є:

- змістовність інформації;
- чіткість та логічність думки доповідача;
- мовленнєва грамотність;
- участь у дискусії;
- питання та доповнення.

Виступ на семінарі передбачає вільне володіння темою і може бути оцінений від 1 до 3 балів.

До критеріїв оцінювання *індивідуального навчально-дослідного завдання* відносяться:

- повнота та змістовність інформації, викладеній в аналітичній записці;
- здатність використовувати аналітичний підхід до проблеми та робити прогнози;
- правильність оформлення у відповідності до існуючих вимог;
- чіткість та послідовність доповіді, вільне володіння матеріалом;
- активна участь у обговоренні доповідей інших здобувачів вищої освіти.

Максимально індивідуальне навчально-дослідне завдання може бути оцінене в 16 балів.

10. Засоби оцінювання

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти. Форма проведення поточного контролю під час навчальних занять визначається викладачем, що проводить заняття. Застосовуються наступні види контролю: тестування, виконання контрольних робіт, усне опитування під час занять тощо.

Відпрацювання пропущених лекцій, семінарських занять здійснюється в індивідуальному порядку.

Методи контролю: усні відповіді на семінарських заняттях, оцінка за індивідуальне дослідне завдання, перевірка виконання самостійної роботи шляхом співбесіди, складання екзамену.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань та умінь студентів відбувається за наступним розподілом:

Поточне тестування та самостійна робота								ІНДЗ	МКР	Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль №1 (семінари)				Змістовий модуль № 2 (семінари)							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8				
3	3	3	3	3	3	3	3				
12				12				16	10	50	100

T1, T2 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (для екзамену)
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

До методичного забезпечення курсу входять опорні конспекти лекцій, підручники та навчальні посібники, монографії, наукові статті, нормативно-правові акти, методичні рекомендації. Під час опанування дисципліни «Соціологія міжнародних відносин та політики» використовуються персональні комп'ютери, ноутбуки, мультимедійний проектор. Студенти для підготовки до семінарських занять та індивідуального навчально-дослідного завдання використовують мережу Інтернет, програмне забезпечення MS «Office».

13. Рекомендовані джерела інформації

Базові

1. Цыганков П.А. Политическая социология международных отношений М.: Радикс, 1994. 208 с. URL : https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Polit/cugan/index.php
2. Баженов А.М. Социология международных отношений : учебное пособие. М. : ЦСПиМ, 2013. 300 с. URL : <http://www.socioprognoz.ru/files/File/2013/Bazenov.pdf>
3. Єремєєва І.А. Теорія міжнародних відносин: навчальний контент. Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2019. 59 с. URL : <https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/library/student/lectures/2020/kmvt/19.pdf>
4. Соколова С. Ю. Социология международных отношений : лекции. Владимир : Изд-во Владим. гос. ун-та, 2006. 76 с. URL : http://op.vlsu.ru/fileadmin/Programmy/Bacalavr_academ/46.03.01/Metod_doc/Sokolova_S.JU._Sociologija_mezhdunarodnykh_otnoshenii.pdf
5. Теорія міжнародних відносин. Міжнародні відносини та світова політика : навч. посіб. / М. П. Требін, Л. М. Герасіна, В. Л. Погрібна та ін. ; за ред. М. П. Требіна. Х. : Право, 2016. 540 с.
6. Мальський М.З., Мацях М.М. Теорія міжнародних відносин: підручник. К.: Знання, 2007. 461 с.
7. Цимбалістий В. Ф. Теорія міжнародних відносин: навчальний посібник. Л. : Новий Світ, 2000. 346 с.
8. Цыганков А.П., Цыганков П.А. Социология международных отношений. М.: Аспект Пресс, 2008. 240 с.
9. Цыганков П.А. Теория международных отношений. М.: Гардарики, 2007. 560 с.

Допоміжні

1. Аикасов В.А., Ланцов С.А. Мировая политика и международные отношения. М.: Аспект Пресс, 2011. 480 с.
2. Аналітика, експертиза, прогнозування / Є. А. Макаренко, М. М. Рижков, М. А. Ожеван та ін. К.: Наша культура і наука, 2003. 614 с.

3. Богатуров А.Д. Очерки теории и политического анализа международных отношений / А.Д. Богатуров, Н.А. Косолапов, М.А. Хрусталеv. М.: Научно-образовательный форум по международным отношениям, 2002. 384 с.
4. Быков О.Н. Международные отношения: Трансформация глобальной структуры. М.: Наука, 2003. 573 с.
5. Валлерстайн И. Анализ мировых систем и ситуация в современном мире. СПб. : Университетская книга, 2001. 416 с.
6. Ваттель Э. Право народов или принципы естественного права, применяемые к поведению и делам наций и суверенов. М. : Наука, 1960. 250 с .
7. Введение в теорию международных отношений и анализ внешней политики: учебное пособие / Н. А. Ломагин, А. В. Лисовский, С. Ф. Сутырин и др. СПб. : Издательский дом "Сентябрь", 2001. 166 с.
8. Глобалистика: Международный междисциплинарный энциклопедический словарь / Под. ред.: И.И. Мазура, А.Н. Чумакова. СПб: ИЦ "ЕЛИМА": ИД "Питер", 2006. 1160 с.
9. Говард М. Війна в європейській історії. К.: Мегатайп, 2000. 168 с.
10. Зернецька О. В. Глобальний розвиток систем масової комунікації і міжнародні відносини. К.: Освіта, 1999. 374 с.
11. Кант И. К вечному миру / И. Кант; подготовка текста и вступительная статья А.В. Гулыги. М.: Московский рабочий, 1989. 175 с.
12. Капітоненко М. Г. Міжнародні конфлікти: навчальний посібник. К.: Либідь, 2009. 352 с.
13. Киссинджер Г. Дипломатия. М.: Ладомир, 1997. 847 с.
14. Клаузевиц К. О войне. М. : Эксмо, 2007. 862 с.
15. Кравченко С. Р. Міжнародно-правове регулювання припинення міжнародних договорів: теорія і практика // Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. К. : LAT & K, 2010. 241 с.
16. Кузик П. Націоналізм і шовінізм у міжнародних відносинах. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2002. 216 с.
17. Лебедева М. М. Мировая политика: учебник. М.: Аспект Пресс, 2003. 351 с.
18. Ліпкан В. А. Національна і міжнародна безпека у визначеннях та поняттях. К. : Текст, 2008. 346 с.
19. Мадисон В. В., Шахов В. А. Політологія міжнародних відносин. К.: Либідь, 1997. 340 с.
20. Макиавелли Н. Государь. М.: Рипол Классик, 2017. 296 с.
21. Международные отношения: становление и развитие теории / под ред. П. А. Цыганкова. М.: Гардарики, 2001. 230 с.
22. Мировая политика и международные отношения в 1990-е годы: взгляды американских и французских исследователей / под ред. М.М. Лебедева, П.А. Цыганкова. М.: Московский общественный научный фонд, 2001. 172 с.
23. Мировая политика: теория, методология, прикладной анализ / отв. ред. А.А. Кокошин, А.Д. Богатуров. М.: Эдиториал УРСС, 2004. 432 с.

24. Національна держава : національний і наднаціональний виміри: монографія / за ред. Ю. Римаренка. К. ; Донецьк, 1998. 255 с.
25. Перепелиця Г.М. Асиметрія міжнародних відносин / Г. М. Перепелиця, О. В. Заремба, Пол Д'аньєрі та ін; за ред. Г. М. Перепелиці, О. М. Субтельного. К. : Видавничий дім «Стилос», 2005. 555 с.
26. Сандерс Д. Международные отношения: неореализм и неолиберализм. // Политическая наука: новые направления / Под ред. Р.Гудина и Х.-Д. Клингеманна. М.: Вече, 1999. С.410-424.
27. Система, структура и процесс развития международных отношений / отв. ред. В.И.Гантман. М.: Наука, 1984. 421 с.
28. Сізіх Н. В. Теорія прийняття рішень в міжнародних відносинах: навчальний посібник. К.: Кобза, 2003. 208 с.
29. Современные международные отношения и мировая политика: учебник для студ., обучающихся по спец. и направлениям «Международные отношения» и «Регионоведение» / А. В. Торкунов, И. Г. Тюлин, А. Ю. Мельвиль и др.; отв. ред. А. В. Торкунов. М. : Просвещение, 2005. 990 с.
30. Сотрудничество и конфликт в международных отношениях: сборник учебных материалов (CASE — STUDIES) / под ред. С.Ф. Сутырина, Н.А. Ломагина. СПб. : ИД "Сентябрь", 2001. 84 с.
31. Теория международных отношений на рубеже столетий / под ред. К. Буса, С. Смита, П.А. Цыганкова. М.: Гардарики, 2002. 362 с.
32. Теорія міжнародних відносин: термінологічний словник. Л.: Тріада плюс, 2011. 318 с.
33. Тикнер Дж. Мировая политика с гендерных позиций. Проблемы и подходы эпохи, наступившей после "холодной войны". М.: Культурная революция, 2006. 333 с.
34. Троян С. С. Вступ до теорії міжнародних відносин: навчальний посібник / С. С. Троян. К: НМЦВО, 2000. 190 с.
35. Удовин С.А. Глобализация: семиотические подходы. М.: Рефл-бук, К.: Ваклер, 2002. 480 с.
36. Фукуяма Ф. Конец истории и последний человек. М.: АСТ, 2010. 592 с.
37. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций? М.: АСТ, Мидгард, 2007. 576 с.
38. Хонин В. Н. Теория международных отношений. Общая часть. К. : Академ - Пресс, 2005. 456 с.
39. Шевченко О. В. PR-технології в міжнародних відносинах (європейський досвід та перспективи України). К.: Відділ оперативної поліграфії Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Т. Шевченка, 2003. 187 с.
40. Шепелєв М.А. Теорія міжнародних відносин: підручник / М. А. Шепелєв; ред. Д. В. Табачник. К. : Вища школа, 2004. 461 с.
41. Этциони А. От империи к сообществу: новый подход к международным отношениям. М. : Научно-издательский центр "Ладомир", 2004. 342 с.

Інформаційні ресурси

1. Організація з безпеки та співробітництва в Європі (Organization for Security and Cooperation in Europe (OSCE). URL : <http://www.osce.org>
2. Організація об'єднаних Націй (United Nations). URL : <http://www.un.org/>
3. Рада Європи (Council of Europe). URL : <http://www.coe.int>